

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo
(sendes kun per e-post til postmottak@jd.dep.no)

Deres referanse: 12/2969 Vår referanse: SB6/14 Dato: 26.november 2014

HØRINGSUTTALELSE – NY VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Det vises til departementets brev av 18. august 2014 der man legger frem forslag til endringer i våpeninstruksen og inviterer til høring. Vi beklager oversittelse av fristen.

Skal norsk politi være bevæpnet?

Politijuristene mener at norsk politi fortsatt bør være ubevæpnet i det daglige arbeidet. I en årrekke synes det å ha vært en bred enighet (politisk og samfunnsmessig) om at et ubevæpnet politi er det beste for det norske samfunnet totalt sett. Norsk politi har i dag en meget god tilgang på både en- og tohåndsvåpen ved fremskutt lagring.

Vi vil advare mot å legge vekt på de krefter som hevder at det er behov for permanent bevæpning. Departementet må ivareta de skiftende behov samfunnet har og ikke la seg påvirke til raske omskiftninger i ordninger som er av stor betydning for vårt sivile samfunn. Det foreligger ingen faglig dokumentasjon på at det er behov for å endre eksisterende ordninger. Begrunnelser for endringer må i tilfelle hentes ved at man legger til grunn at det er et ønske i befolkningen om at politiet bærer våpen ved at dette gir en bedret trygghet.

Politijuristene kan ikke se at det er dokumentert at det er enkeltsituasjoner der tap av menneskeliv har blitt resultat, som kunne blitt annerledes dersom politiet hadde hatt våpen i beltet i stedet for nedlåst i bilen.

Tall fra Sverige viser at svensk politi løsner skudd mot personer langt oftere enn i Norge (korrigert for befolkning). Det er lite trolig at det er forhold ved selve kriminaliteten som kan forklare ulikhetene, og da er det lite annet enn tilgangen til våpenbruk som muliggjør løsning av skudd. Vi vil advare mot at man endrer grunnholdning til bevæpningsspørsmålet.

På hvilket nivå skal reglene utarbeides?

Det må være politisk nivå som avgjør om norsk politi skal være bevæpnet eller ikke. Dette er det aller viktigste for Politijuristene. Det må være Stortinget som tar stilling til om norsk politi til enhver tid skal bære våpen eller ikke. Det er svært vanskelig å se hvorfor et så viktig prinsipielt spørsmål for hvordan vårt sivile samfunn skal være og oppfattes, ikke skal avgjøres av de folkevalgte.

Forslaget legger opp til at Politidirektoratet skal kunne bestemme at politidistriktene skal være daglig bevæpnet. I praksis vil dette medføre at politisk ledelse fraskriver seg en slik påvirkning på norsk politi. I sin kjerne vil slike beslutninger være utpreget politiske og det er uheldig at Politidirektoratet skal avgjøre dem.

Ved å la Politidirektoratet avgjøre, er det lite som overrasker dersom politiet i storbyene først bevæpnes, og at bevæpning deretter, som en selvforsterkende effekt, sprer seg som ringer i vann utover i landet. Hvor Politidirektoratet da skal sette grensen er ikke på noen måte forutsigbart, og ”prøveordninger” er som kjent vanskelig å reversere.

Ulike ordninger fra politidistrikt til politidistrikt

Vi vil advare mot at det gis muligheter for at det fra politidistrikt til politidistrikt innføres ulike ordninger. NOU 2013:9 (politianalysen) har ”Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer” som overskrift. Gis politidistriktene ikke de samme rammer er det ikke lenger ”ett politi” Norge har, men flere regionale politikorps.

Det vil være meget betenkelig dersom det legges opp til at det kan innføres ulike ordninger mellom distriktene.

Hvem kan beslutte at våpen skal tas i bruk?

Etter forslaget skal primærkompetansen for beslutninger som haster, flyttes fra politisjef til operasjonsleder. Politijuristene ser gode grunner for at denne type beslutninger tas på et nivå som kan effektivere og løse patruljenes behov snarest mulig. Endringen synes dog overflødig da man allerede i dag har samme mulighet i våpeninstruksens § 10 annet ledd i tilfeller hvor det haster i betydelig grad. Det synes oppkonstruert å hevde at det oppstår forsinkelse (av betydning) ved å forelegge spørsmålet for politisjef.

Som et alternativ kan kompetansen legges til jourhavende jurist. Jourhavende jurist er alltid tilgjengelig for politiet for å vurdere bruk av tvangsmidler, og vil kunne løse også denne

rollen i det man er trent til å vurdere regelverk opp i mot faktisk situasjon. Etter någjeldene § 10 har jourhavende kompetanse der politisjef ikke er mulig å nå.

Skulle departementet fastholde forslaget om at operasjonsleder skal gis primærkompetanse må man pålegge Politidirektoratet en sertifiseringsordning der kun sertifiserte operasjonsledere gis fullmakten. Det er dessverre et faktum at det for ansatte på operasjonssentralene er betydelige variasjoner i kompetanse, og politidistriktene har varierende grad av kompetansehevede tiltak for de ansatte på operasjonssentralen. En sertifiseringsordning må omfatte regelverksopplæring, erfaringslæring fra situasjoner der bevæpning er gitt (og brukt) og etterfølgende etterforskning fra Spesialenhetens side. Samtidig må man da tydeliggjøre at ansvaret også ligger hos den som gis primærkompetanse. Selv om politimesteren nødvendigvis som øverste leder i et politidistrikt vil sitte med det ansvar som det innebærer, må en delegasjon av beslutningskompetansen samtidig bety, og være tydelig på, en delegasjon av ansvaret for feil, uhell mv.

Moss, 26. november 2014

Sverre Bromander
Leder